

Předsednictví České republiky v Radě EU

Sborník z konference

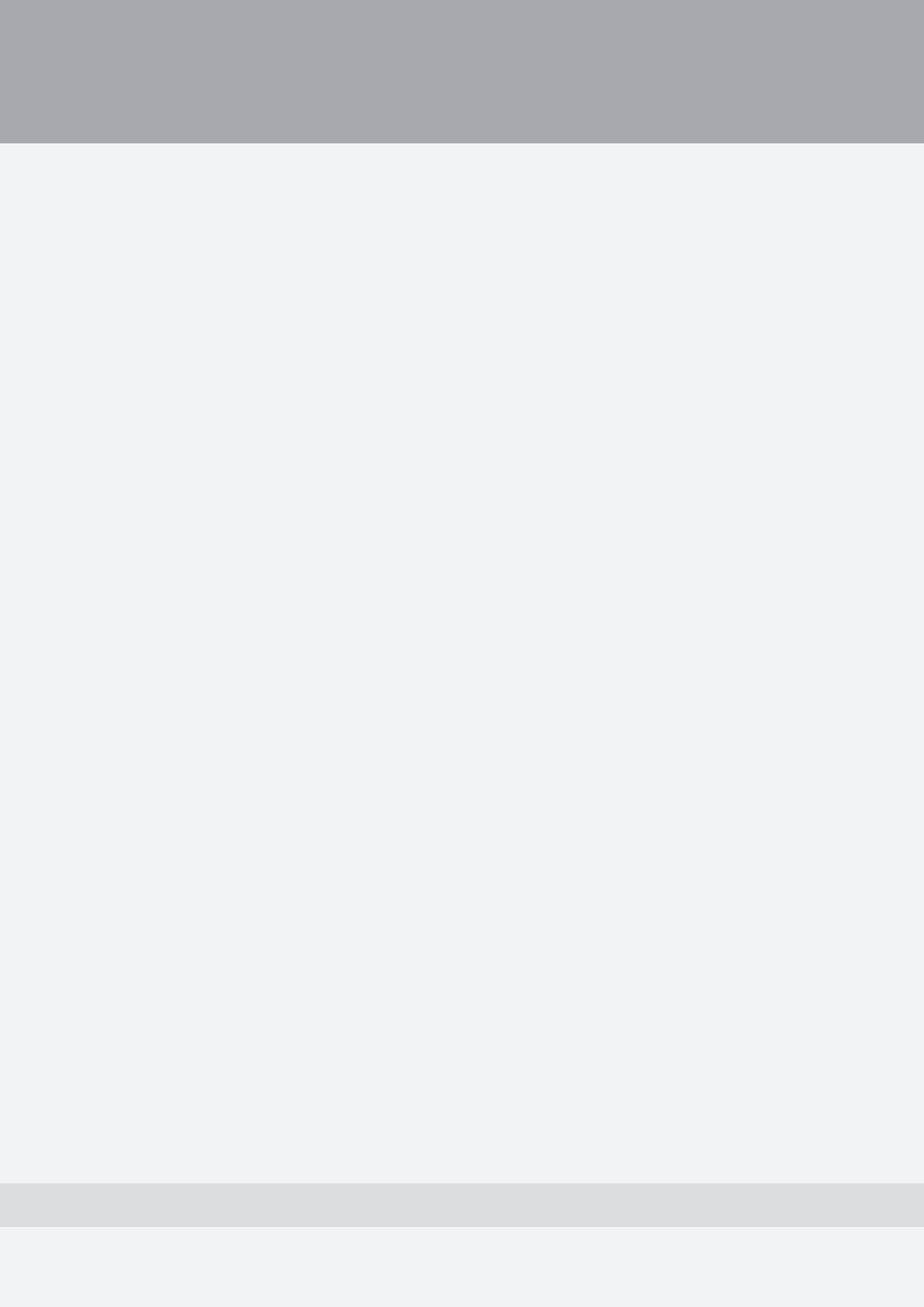
**IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s.
Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku při NF VŠE
Konrad – Adenauer – Stiftung**

Cílem této diskusní konference bylo seznámit širší veřejnost s aktuální situací kolem českého předsednictví. Především jde o informování o aktuálním stavu českých priorit, systému komunikace a možných úskalích českého předsednictví

Předsednictví České republiky v Radě EU

Sborník z konference

**IREAS,
Institut pro strukturální politiku, o.p.s.
Praha 2008**

Tato publikace byl vydána s finanční podporou
Konrad - Adenauer - Stiftung

Předsednictví České republiky v Radě EU
Sborník z konference

Autor: kolektiv autorů

Technická spolupráce: Šárka Zikánová, Michal Kučera
Vydavatel: **IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s.**
Štěpánská 45, Praha 1, 110 00
tel.: +420 222 230 259
fax: +420 222 230 259
e-mail: ireas@ireas.cz
<http://www.ireas.cz/>

Místo a rok vydání: **Praha, 2008**
Vydání: **První**
Náklad: **380**
Rozsah: **56 stran**
Tisk a vazba: **TISKÁRNA JDS, spol. s r. o.**
ISBN: **978-80-86684-54-3**

Obsah

Úvod	7
Institucionální reforma EU a české předsednictví v roce 2009	11
Organizační a komunikační rámec před a během předsednictví ČR v Radě EU	17
Diskuse k prvním dvěma vystoupením	25
Priority českého předsednictví	35
Schopnosti malých států prosadit své priority Zhodnocení jak má současné nastavení předsednictví vliv na tyto schopnosti.	45
Diskuse k vystoupením	49

Oto Potluka (IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s.)

Vítám vás na dnešní konferenci, kterou pořádá několik organizací dohromady. První z nich je IREAS, Institut pro strukturální politiku, jehož jsem ředitelem. Mé jméno je Oto Potluka a budu vás provázet v roli moderátora celým dnešním dopolednem. Dále bych rád poděkoval nadaci Konrada Adenauera, která se podílí na financování této akce a díky jejíž laskavé podpoře pořádáme již řadu let konference a diskuse k problematice EU.

Pro dnešní konferenci jsme vybrali téma, které se stává velice aktuálním, a to předsednictví ČR v Radě Evropské unie. Ještě více aktuální se stalo v posledním týdnu vzhledem k novinovým článkům v zahraničních periodících. Našimi milými vystupujícími v prvním bloku budou Tomáš Weiss z Ústavu mezinárodních vztahů a paní Jana Hendrichová, náměstkyně místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU. Toto téma jsme diskutovali s Konrad-Adenauer-Stiftung už někdy koncem loňského roku a musím se přiznat, že tehdy, když se nás ředitel nadace Konrada Adenauera zeptal, jaké asi má ČR priority pro svoje předsednictví, nedokázali jsme mu odpovědět. On se zeptal někdy v dubnu znovu, my jsme opět řekli, že odpověď úplně přesně neznáme, že jsme slyšeli o řadě dílčích priorit, které definovala jednotlivá ministerstva a jednotlivé resorty, ale nepodařilo se nám formulovat stěžejní prioritu. Věřím, že situace se již vyvinula, objevila se řada nových informací, a proto dnešní konference pomůže rozřešit řadu otázek souvisejících s hlavním tématem – ať už uvedenou otázku, co vlastně chce ČR během svého předsednictví dělat, tak i další otázky, např. co můžeme očekávat vzhledem k tomu, že do našeho předsednictví spadají volby do Evropského parlamentu. Rád bych nyní předal slovo panu Tomáši Weissovi a jeho tématu Institucionální reforma EU a české předsednictví v roce 2009.

Institucionální reforma EU
a české předsednictví v roce 2009

2

Tomáš Weiss
(Ústav mezinárodních vztahů)

Můj příspěvek o institucionální reformě a českém předsednictví bude především reflektovat skutečnost, že nebyla prozatím přijata Lisabonská smlouva. Kdybych jej přednášel ještě před irským referendem a před odmítnutím Lisabonské smlouvy a předpokládali bychom, že Lisabonská smlouva vstoupí v platnost, zabýval bych se zejména otázkou, jaký vliv budou mít nové instituce, které Lisabonská smlouva uvádí na scénu, na české předsednictví, tedy jaký vliv bude mít stálý předseda Evropské rady, jaký vliv bude mít ztráta předsednictví v Radě pro vnější vztahy, v Politickém a bezpečnostním výboru, které má převzít vysoký představitel pro zahraniční vztahy a bezpečnostní politiku atd.

Vzhledem k tomu, že situace se vyvinula jinak, nejsou tyto funkce aktuální, neboť je zřejmé, že tyto funkce během českého předsednictví ještě obsazeny nebudou a že Lisabonská smlouva během českého předsednictví určitě ještě v platnost nevstoupí. To znamená, že české předsednictví bude takovým předsednictvím, jak jsme ho znali doposud, bude obsazovat všechny předsednické funkce ve všech formacích Rady včetně Evropské rady tak, jak to dělala všechna předsednictví před ním (v této souvislosti se někdy mluví o tzv. plnohodnotném předsednictví). Na druhou stranu ale bude muset české předsednictví řešit otázky, se kterými se nepočítalo a které vyplývají právě z negativního výsledku irského referenda. Tyto změny se týkají zejména institucionální reformy. O institucionální reformě již smlouva v Nice říkala, že bude nutná, Lisabon ji dále blíže nastínil, avšak v dnešní situaci není zřejmé, podle čeho se máme řídit.

O co v první řadě jde? Jde o dvě instituce: o parlament a o komisi. O parlamentu se zmíním jen velmi letmo, protože s u něj lze předpokládat standardní vývoj situace: parlament bude mít nějaký počet poslanců, kteří budou zvoleni podle poslední změny smluv, to znamená podle přístupové smlouvy Bulharska a Rumunska. Co se bude dít dál, v podstatě v tento okamžik řešit nemusíme a české předsednictví to také příliš řešit nemusí.

Velký problém ovšem nastává s komisí. Proč? Je tu velká otázka totiž, kdy a zda vůbec vstoupí Lisabonská smlouva v platnost. Příští rok totiž po volbách do Evropského parlamentu, které proběhnou pravděpodobně začátkem června, se bude obměňovat i komise. Nová komise by měla nastoupit do úřadu 1. 11. 2009, tedy dlouho po českém předsednictví, nicméně právě české předsed-

nictví začne po volbách do Evropského parlamentu jednání o tom, kdo bude předsedou Evropské komise. Vzhledem k tomu, že existuje takový úzus, že předseda Evropské komise nějakým způsobem reflektuje výsledky voleb do Evropského parlamentu. Pokud tedy je vyhraje EPP-ED jako konzervativní strana, pravicová, bude předseda Evropské komise spíše pravicový politik, pokud vyhrají socialisté, bude to spíše levicový politik. To znamená, že předsednictví nemůže ze začátku příliš předjednávat, kdo bude předsedou, protože musí počkat až na červnové výsledky voleb. Ale na červnovém summitu už samozřejmě musí jednání být v plném proudu. Vzhledem k tomu, že agendu summitu bude určovat předsednictví, musí předsednictví s tímto úkolem počítat dopředu a musí jednání o novém předsedovi komise řídit.

Dále vzniká otázka, kolik komisařů bude sloužit pod předsedou komise. Pro lepší vyložení celé situace uvedu některé právní souvislosti, zejména ty, které vyplývají z textů smluv. V tento okamžik platí právní formulace, která byla schválena smlouvou v Nice. Podle ní v tento okamžik má každý stát jednoho komisaře; smlouva z Nice dále ovšem říká, že od první komise, která bude jmenovaná po přistoupení 27. členského státu, to znamená nyní, protože Bulharsko s Rumunskem byly 26. a 27. stát, bude mít komise menší počet členů, než je počet členských států. Smlouva však neuvádí přesně, kolik, uvádí pouze, že jich má být méně než 27, to znamená cokoli v rozsahu 1–26. Rada má svým rozhodnutím určit, kolik těch členů bude.

Tohle je skutečnost, kterou si pravděpodobně irští voliči neuvědomovali, když odmítali Lisabonskou smlouvu, a to právě s argumentem, že by v ní mohli přijít o svého komisaře. Naopak tím, že Lisabonskou smlouvu odmítli a že nevstoupí v platnost, Irové pravděpodobně o svého komisaře přijdou, a to z toho důvodu, že Lisabonská smlouva alespoň na přechodné období do roku 2014, čili na příští komisi, počítá s tím, že komise bude mít stejný počet členů, jako je členských států. Od roku 2014 sice počítá s tím, že počet komisařů bude odpovídat pouze dvěma třetinám počtu členských států, čili jedna třetina členských států v funkčním daném období, nebude mít svého komisaře, ale na druhou stranu nejde o nijak pevně stanovenou klauzuli. Příslušný orgán, snad Evropská rada, ji totiž může jednomyslným způsobem změnit – může se rozhodnout, že i po roce 2014 bude přetrvávat princip jeden stát, jeden komisař. Můžeme tedy shrnout, že podle Lisabonské smlouvy by Irové

měli na svého jednoho komisaře daleko větší šanci než za současného stavu podle smlouvy z Nice.

Pro předsednictví znamená tento stav věcí veliký problém, protože se neví úplně přesně, zda od 1. 11. 2009, kdy se má nová komise ujmout své funkce, bude v platnosti stále ještě pouze smlouva z Nice, anebo již smlouva lisabonská. Lisabonská smlouva by mohla platit za předpokladu, který se prozatím oficiálně nevyslovuje, že by si Irsko referendum zopakovalo. K tomuto opakování by mohlo dojít na podzim příštího roku. Teoreticky je pak stále možné, že Irové smlouvu schválí a že by 1. 11. mohla vstoupit v platnost. To znamená, že by nová komise měla být ustavena podle Lisabonské smlouvy, to znamená jeden stát, jeden komisař. Pokud se schválení nestihne nebo Irové Lisabonskou smlouvu znovu odmítnou nebo irská vláda odmítne uspořádat nové referendum, a Lisabonská smlouva tak padne pod stůl definitivně, zbývá jediná možnost je, jmenovat komisi, která bude mít méně než 27 členů.

Jak z toho ven? Předsednictví musí nějakým způsobem připravit půdu pro jmenování nové komise, ale neví jak, protože neví, kolik členů komise vlastně má mít. Scénářů jednání je celá řada. Existuje např. možnost, že se prodlouží funkční období této komise a nebude jmenována komise nová. To ovšem není úplně ve shodě s primárním právem, čili je to možnost spíše teoretická a v praxi pravděpodobně těžko proveditelná. Druhá možnost je, že se jmenují nějakí komisaři v menším počtu a pak po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost se zase komisaři doplní. To také není úplně praktické vzhledem k tomu, že v tento okamžik existuje 27 portfolií a některá z nich by se měla dočasně rušit. Další problém je, že není jasné, který stát by na uvedenou přechodnou dobu svého komisaře neměl; tento stát by totiž byl zřejmě ztrátou komisaře handicapován.

Další řešení je poměrně vtipné a podle mého názoru i nejschůdnější. Důležité u něj je, že neodporuje primárnímu právu a zároveň ani nepoškozuje žádný členský stát. Je to tzv. scénář 26 + 1; podle něj by se jmenovala komise, která by měla 26 členů (to znamená podle smlouvy z Nice, o jednoho méně, než je členských států) Ten stát, který by neměl komisaře, by jmenoval svého státního příslušníka na post vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku – to je ta funkce, kterou v tento okamžik zastává Javier Solana. To je funkce exekutivně výrazně nižší než post komisaře, nicméně

prestiží minimálně stejně vysoká, . Na tomto scénáři je nejatraktivnější to, že v okamžiku, kdy by Lisabonská smlouva vstoupila v platnost s touto sestavou komise, tento vysoký představitel pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku by se velmi jednoduše transformoval do vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku tak, jak ho předpokládá smlouva Lisabonská, a z tohoto titulu by se zároveň stal členem komise a místopředsedou komise pro zahraniční vztahy. To znamená, že by zase doplnil počet komisařů na 27, jak to předpokládá Lisabonská smlouva.

Existují i další možnosti, ale podle mého názoru je poslední uvedený způsob nejpraktičtější, protože dokáže svým způsobem důležité smlouvy obejít a zároveň jim vyhovět. České předsednictví by se mělo snažit tento scénář prosazovat. Ten stát, který bude jmenovat pouze vysokého představitele, na jednu stranu ztratí exekutivní funkci v komisi, na druhou stranu se mu to více než vynahradí tím, že získá po předsedovi komise ten nejprestižnější post poté, co Lisabonská smlouva teoreticky vstoupí v platnost. Můžeme tedy předpokládat, že by se asi našel i stát, který by na tuto nabídku velmi ochotně přistoupil. Dokonce bych se odvažoval tvrdit, že se budou jednotlivé státy o možnost představitele jmenovat prát, protože potenciální budoucí zisky jsou výrazně vyšší než okamžitá ztráta.

Klíčová otázka ovšem je, jaký dopad tyto scénáře budou mít na důvěru občanů EU vůči EU a na Irsko a na jeho populaci. Jak předsednictví, tak i ostatní členské státy by při vyjednávání a při prezentaci výsledků jednání měly na důvěru občanů brát ohledy. Právě hra se ztrátou či zachováním komisaře hrála v Irsku velkou roli. Irsko by se proto určitě, nemělo dostat do situace, kdy bude postaveno před hotovou věc, že prostě Lisabonskou smlouvu schválí, ať chce, nebo ne. To by mohlo být jediné kontraproduktivní. I v tomto ohledu je scénář 26 + 1 poměrně přijatelný, protože sice říká, jsme připraveni na to, že Lisabonskou smlouvu schválíte, na druhou stranu my takhle můžeme pokračovat i dál. Bude to vyhovovat smlouvě z Nice.

Ve svém příspěvku jsem se zabýval pouze institucionální reformou, neboť předpokládám, že během našeho předsednictví se jiné otázky příliš řešit nebudou. Co se týče legislativních záležitostí, předsednictví nemá šanci jich mnoho dotáhnout do konce, zejména z toho důvodu, že naprostou většinu jeho období nebude fungovat parlament. Pokud totiž budou volby na začát-

ku června, je zřejmé, že nejpozději v březnu se všichni poslanci Evropského parlamentu rozprchnou a parlament přestane fungovat, protože všichni začnou provádět volební kampaň ve svých zemích a budou se soustředit na obhajobu mandátu. Co z legislativní agendy se nestihne projednat do února, to už parlament pravděpodobně neprojedná; je však pravda, že částečně se těmto tématům bude věnovat komise a členské státy v Evropské radě. Pro nás je to snad i dobře: jednání o institucích budou natolik složitá, že bude jenom ku prospěchu, když předsednictví bude mít dost času se na ně soustředit.

Oto Potluka

Děkuji panu Weissovi za jeho příspěvek k problematice našeho předsednictví v Radě EU. Diskuse k tomuto příspěvku proběhne společně s diskusí k příspěvku paní Jany Hendrichové, k Organizačnímu a komunikačnímu rámci před a během předsednictví ČR. Předávám slovo paní Hendrichové.

Organizační a komunikační rámec před
a během předsednictví ČR v Radě EU

3

Jana Hendrichová
(Náměstkyně místopředsedy vlády pro evropské záležitosti,
Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU)

Ve svém příspěvku bych ráda předestřela celkový obraz přípravy předsednictví po organizační a komunikační stránce. Popíšu, jak vypadá, centrální organizace předsednictví. Je na Úřadu vlády pod místopředsedou vlády pro evropské záležitosti Alexandrem Vondrou a je rozdělena do dvou sekcí. První je sekce pro evropské záležitosti, vedená náměstkem Markem Morou, která má na starost obsahové věci nejen předsednictví, ale vztahů k EU v jejich celku. Druhá je sekce pro předsednictví, kterou mám na starost já a která má za úkol organizovat záležitosti logistiky, financování, veřejných zakázek souvisejících a komunikace nejen mediálních věcí, ale i v širším rozsahu. Existují koordinační struktury, které zčásti byly vytvořeny jenom pro předsednictví, a to centrální organizační skupina, kde se všemi úřady, které jsou zapojeny, projednáváme organizační otázky, a kulatý stůl komunikace, kde se schází zástupci tiskových útvarů ministerstev a probírají komunikační věci. Kromě toho je výše postavený výbor EU, který fungoval ještě před přípravou předsednictví, a v souvislosti se vstupem do EU na pracovní úrovni, kde se scházejí náměstkové ministrů, příp. ředitelé odpovědní za evropské věci, a ti probírají záležitosti mandátů do Rady, pozic. Tento výbor se schází každý týden. V souvislosti s předsednictvím byl znova povýšen na vládní úroveň pod vedením předsedy vlády. Vládní výbor pro EU jedná v poslední době přibližně jednou měsíčně, dříve méně často.

Tyto struktury se budou muset poněkud pozměnit v běhu samotného předsednictví, protože jednání bude muset být velice operativní, rozhodovací pravomoci širší i na nižších úrovních, protože zkrátka bude třeba velice rychle reagovat na nejrůznější témata, politické aspekty atd. Nicméně o ČR se dá říct, že centrální koordinace je tu poměrně silná a že existuje velmi vyvážená spolupráce se stálým zastoupením v Bruselu.

Asi před tři čtvrtě rokem jsme vytvořili příručku, která obsahuje odpovědi na často kladené otázky ohledně předsednictví, zejména jeho organizace. Naprostá většina z nich ještě není zastaralá, přestože je to již řada měsíců, kdy byla příručka sepsána. Tato příručka je účastníkům konference k dispozici.

Jaká je tedy role předsednické země v obsahových věcech? Důležitým úkolem je stanovení obsahových priorit a agendy předsednictví. K tomu bezesporu patří vyjednávání během předsednických zasedání na nejrůznějších úrovních – např. Rada zasedá na úrovni ministrů a na pracovních úrovních. Předsednictví spočívá také v reprezentaci Rady EU, a to jak dovnitř EU, tak

navenek, např. vůči mezinárodním organizacím a vůči třetím zemím. Také během českého předsednictví se bude konat několik summitů se třetími zeměmi.

Předsedající stát má rovněž organizační roli, která se uplatňuje v Bruselu, kde probíhají až tisíce jednání během předsednictví, ale i v předsednické zemi.

Předsednictví probíhá v jistém politickém kontextu. Politické faktory, které mohou mít vliv na české předsednictví, jsou např. krajské volby v ČR na podzim 2008. Lze očekávat, že politické strany, které by měly být ve prospěch předsednictví konsensuální a všechny se snažit podpořit dobrou prezentaci předsednické země vůči ostatním zemím EU a vůči celému světu, mohou pod vlivem politických událostí jednat odlišně od uvedeného ideálního stavu.

Kromě toho svou roli bude hrát také konec funkčního období Evropského parlamentu a Evropské komise, což se patrně odrazí i na domácí politické scéně, neboť poslanci budou usilovat o zvolení do Evropského parlamentu, a to za různé politické strany. Dalším politickým tématem je Lisabonská smlouva, a to tentokrát nikoli ve vztahu k Irsku, ale ve vztahu k ratifikaci v ČR. Dále může být vize českého předsednictví ovlivněna parlamentními volbami v ČR, které by měly proběhnout v roce 2010, případně se mohou konat volby předčasné. Při nich se politici budou chtít více profilovat, více suverénně představit svoje názory, což může ovlivňovat různá domácí hlediska na evropská témata a tento vliv se může projevit i v zahraničí. Postoj ČR v rámci EU může být vnímán jako konzistentní, může sjednocovat ostatní postoje, ale může také působit navenek negativně, pokud bude ČR prezentovat řadu silně protichůdných názorů.

Předjeme nyní k prioritním oblastem českého předsednictví. Mottem, sjednocujícím jednotlivá témata, je „Evropa bez bariér“. Hlavními prioritními oblastmi jsou konkurenceschopnost Evropy, energetika a změna klimatu, dále Evropa otevřená a bezpečná. Jde o oblasti, které jsou v dnešní době velmi významné a předsednické země se jim věnují soustavně, např. Francie je velmi iniciativní v oblasti energetiky a změny klimatu, za jejího předsednictví se Evropská rada snažila směřovat k uzavření některých témat tohoto okruhu.

Priority českého předsednictví byly stanoveny v jistém konzultačním mechanismu. Nejprve předsednické trio (ČR spolu s Francií a Švédskem) vytvořilo

před nástupem francouzského předsednictví osmnáctiměsíční program rady a muselo se shodnout na řadě aspektů zahrnutých do programu.

Rozsáhlé přípravy probíhají také přímo v ČR. ČR připravuje již od roku 2006 pracovníky státní správy na předsednictví, a to prostřednictvím Institutu státní správy na Ministerstvu vnitra, který původně byl součástí Úřadu vlády. Dále byl na ministerstvu vnitra vytvořen centrální registr všech pracovníků, kteří se zabývají předsednictvím, a to na úrovni předsedů a jejich zástupců, národních zástupců v pracovních skupinách a dále expertů a administrativního personálu. V centrálním registru jsou obecně stanoveny na tyto kategorie jazykové požadavky a odborné požadavky, které pracovníci musí splnit. Pro ně Institut státní správy provozuje také kurzy v oblasti institucionální a odborné jazykové přípravy, zaměřené na potřeby předsednictví. Na těchto kurzech Institut spolupracuje s evropskými institucemi.

Příprava pracovníků se rozvinula i na rezortní úrovni. Jednotlivá ministerstva ve své oblasti působnosti spolupracují s partnerskými resorty v členských zemích EU, které už mají s předsednictvím zkušenost, snaží se čerpat z jejich zkušeností, přijímají stážisty nebo tzv. sekundisty (stážisté mohou přicházet i ze zemí, které budou mít předsednictví později po ČR). Několik takových lidí máme i v našich týmech a jsou i na ministerstvech. Různé semináře a konference se zeměmi bezprostředně před námi předsedajícími se konaly jak na sektorové úrovni, tak na celkové úrovni státní správy, pořádali jsme je my nebo ministerstvo zahraničí. Důležité pro nás byly zejména zkušenosti Rakouska, Finska, Německa a Francie, a dále zkušenosti Slovinska jako první předsednické země, která se připojila k EU v roce 2004. Do těchto zemí také cestují naši pracovníci na stáže.

Co se bude dít během předsednictví? Proběhnou dvě zasedání Evropské rady, budou se konat zasedání Rad ministrů, a dále budou probíhat jednání na pracovní úrovni. Rady ministrů zasedají přibližně měsíčně. Většina Rad ministrů se schází také v předsedající zemi, to znamená, že nejen v Bruselu, ale i v ČR proběhnou také Rady ministrů, a to jak v Praze, tak v regionech. ČR zvolila regionální rozměr předsednictví – část vrcholných zasedání bude probíhat v regionech. Zároveň musí být nastavena spolupráce s Evropským parlamentem po dobu jeho funkčnosti. Na počátku předsednictví představuje premiér předsednické země priority předsednictví v Evropském parlamentu a ministři

se účastní jeho schůzí za svoji agendu. Na základě zkušeností z předchozích předsednictví lze odhadnout, že během jednoho předsednictví celkem proběhnou přibližně tři tisíce akcí, které se konají nejen v Praze, Bruselu, ve Štrasburku, ale i jinde ve světě, např. u mezinárodních organizací, kde předsedající země reprezentuje EU. Dále se k tomu načítají akce, které jsou koordinované nebo organizované prostřednictvím zastupitelských úřadů v dalších zemích, a budou se konat také summity se třetími zeměmi. Napočítali jsme kolem třiceti připravovaných vrcholných akcí jenom v ČR, kde se účastní zástupci na úrovni ministrů až premiéra. K tomu přistupují akce v Bruselu a dalších zemích.

Kalendář hlavních akcí předsednictví je schvalován na vládní úrovni, poté je dáván na vědomí generálnímu sekretariátu Rady, na jeho dotváření se podílí generální sekretariát Rady a Evropská komise svými odbornými názory i organizačními zkušenostmi. Vzhledem k tomu, že v Bruselu se konají stovky až tisíce zasedání, je nutné, aby do organizace vstupovala silná logistika, nicméně velkou oporu v tomto směru poskytuje generální sekretariát Rady. Akce, které se budou konat v ČR (bude jich přibližně 300), musíme zajistit my sami včetně veškerých podpůrných služeb.

Co konkrétně bude probíhat v regionech? Např. v Brně bude zasedat Rada pro zemědělství, v Litoměřicích Rada pro dopravu, v Hluboké nad Vltavou budou zasedat ministři zahraničních věcí, v Luhačovicích ministři práce a sociálních věcí a v Mariánských Lázních ministři pro regionální rozvoj. V regionech se budou konat i jiné akce nižší úrovně. Také neformální Corepery se rozjedou do regionů. V řadě dalších měst se budou konat významné akce, např. v Ostravě, kde bude na úvod předsednictví energetická konference, v Plzni, Pardubicích, Hradci Králové, Kutné Hoře, možná v Liberci. Máme vytipovaných přibližně čtyřicet pracovních akcí vyšší úrovně, které kromě ministerských rad budou probíhat v regionech. Rady se sejdou i v Praze, v Kongresovém centru Praha. V Praze proběhnou také další vrcholná zasedání: úvodní návštěva Evropského parlamentu, začátkem prosince, a začátkem ledna návštěva Evropské komise v čele s předsedou komise.

Důležitou roli v přípravě na předsednictví hraje komunikace mezi zúčastněnými stranami. Koncepce komunikace byla přijata před více než rokem a je zveřejněna na webu vlády pod místopředsedou vlády pro evropské záležitosti.

ti. Tato koncepce se zabývá komunikačními tématy, k nimž patří např. kulturněpolitická dimenze (dvacet let od pádu železné opony) či vyhodnocení pěti let po největším rozšíření EU v roce 2004. Věnuje se také technickým aspektům. Každé předsednictví jistou míru pozornosti věnuje dárkům a propagaci své vlastní země; tímto způsobem je možné prezentovat ekonomické subjekty, které se mohou uplatnit i jinde v Evropě. Tento efekt je potvrzen v řadě zemí, které předsednictvím prošly. Důležitá je také skutečnost, že předsednická země seznamuje ostatní se svými regiony, což může mít vliv na obecnou i kongresovou turistiku. Každá předsednická země také uplatňuje jednotný vizuální styl, v současnosti je známo např. francouzské logo, které je odvozeno z vlajek Francie a EU, využívaných při prezentaci francouzského prezidenta. Zvolený vizuální styl se pak uplatňuje na všech předsednických akcích, v předsednické zemi i mimo ni a uplatňuje se v Radě EU, kde se jedná o specifickou výzdobu.

V současnosti se připravuje prezentace českého předsednictví vůči veřejnosti. Komunikační kampaň již byla zahájena v září, předpokládáme, že následné etapy kampaně se soustředí na prezentaci priorit předsednictví, jeho obsahové stránky, a dále na prezentaci vizuálního stylu obdobnými prostředky (na veřejných reklamních plochách, na propagačních předmětech).

Pro předsednictví je velice důležitá spolupráce se soukromým sektorem. Zástupci soukromého sektoru se podílejí na organizaci akcí v zahraničí, a to v hlavním městě i v regionech. Kromě toho různé svazy, organizace, případně i podniky organizují tematicky zaměřené semináře a konference, které se vztahují k hlavním prioritám předsednictví; někdy jsou pořádány ve spolupráci se státní správou, někdy zcela mimo ni. Tyto akce se ucházejí o záštitu předsednictví, až bude zveřejněn celkový seznam akcí předsednictví, své místo tam budou mít také doprovodné odborné akce, které pocházejí ze strany neziskového sektoru, podnikatelského sektoru, případně ve spolupráci s organizacemi státní správy, než které jsou přímo zapojeny do příprav předsednictví. Spolupráce se soukromým sektorem se bude realizovat tak jako i jinde také formou partnerství, eventuálně finančního sponzoringu.

Webová stránka předsednictví bude zveřejněna co nejdříve, 1.12. Měla by již obsahovat přehled hlavních akcí předsednictví se zaměřením na leden, včetně organizačních aspektů, a budou na ní uvedena i témata předsednictví,

a politiky EU v jednotlivých tematických oblastech. Souhrn všech akcí předsednictví bude na webu od 1. ledna. Webová stránka se v průběhu předsednictví stane hlavním komunikačním nástrojem o připravovaných akcích a o jejich výsledcích; již od prosince to bude nástroj akreditace zahraničních delegátů a českých a zahraničních novinářů pro předsednické akce.

V přípravě na předsednictví spolupracujeme s regionální správou. Je zřejmé, že po volbách je nutné regionální spolupráci znova nastavit, nicméně věříme, že regionům samotným záleží na tom, aby mohly představit své produkty na neformálních Radách a jiných předsednických akcích.

Pokud jde o finanční zdroje, má české předsednictví rozpočet na 3 roky (2007–2009). Z toho 1 mld. korun je určena pro rok 2009, je součástí připravovaného státního rozpočtu. Rozpočet předsednictví na rok 2009 byl odsouhlasen vládou v červnu. Vzhledem k prioritě předsednictví předpokládáme, že v této výši zůstane. Pokud srovnáváme plánovaný rozpočet s jinými zeměmi obdobné velikosti a ekonomické síly jako ČR, jeví se tento rozpočet jako adekvátní tomu všemu, co se bude muset během předsednictví udělat. Do financování se zapojí i běžné rozpočty resortů v tom smyslu, že resorty řadu svých nákladů souvisejících s mezinárodními akcemi přesměrují na věci předsednictví. Na druhou stranu z uvedené jedné mld. korun budou čerpat i resorty, např. na posílení lidí na stálém zastoupení v Bruselu, které postupně nabíhá v letošním roce a blíží se již finále. Rozpočet na Úřadu vlády se pohybuje kolem 400 mil. pro příští rok.

Regionální rozpočty se mohou zapojit nepřímo, podporou akcí v regionech, např. poskytnutím prostor, aby se tam takové akce mohly konat, příp. poskytnutím některých prezentačních ploch. Na těchto akcích mohou regiony zdarma představit svou produkci, např. potravinářskou, nápoje, publikace, propagační předměty.

Svým způsobem se účastní rozpočet generálního sekretariátu Rady a Evropské komise, ale fakt je, že ČR přispívá na konání Evropské rady. To nás stojí pro příští rok 2,6 mil. EUR a je to větší část nákladů Evropské rady. Na druhou stranu ČR obdrží zadarmo tlumočení, tlumočnické služby SCIC, která pracuje pro evropské instituce, a to pro pět neformálních Rad na území ČR. Evropská komise spolufinancuje některé akce, které proběhnou v ČR, částečně také

financuje vlastní náklady, které jí vznikají v souvislosti s návštěvou Evropské komise na úvod předsednictví.

Podnikatelský sektor se může zapojit formou sponzoringu, nebo partnerství. Tyto dva pojmy mají různý význam. Při partnerství sponzor ze strany podnikatelského sektoru nabídne konkrétní služby nebo konkrétní produkty. O sponzoringu mluvíme v případě finančního zajištění, kdy se sponzor v různé míře podílí na financování nějaké akce. To je možné u kulturních akcí nebo některých doprovodných společenských akcí, určitě ale ne u konkrétních zasedání Rad. Je také třeba pečlivě promýšlet, jak uvádět partnery předsednictví na webové stránce, v různých publikacích i v místech zasedání tak, aby nebyla překonána prezentace samotného předsednictví.

Diskuze k předchozím vystoupením

3

Ota Raiter (Město Kamenický Šenov)

Jsem starosta města Kamenický Šenov a přijel jsem na dnešní jednání proto, že se mi na stůl dostal materiál, který hovoří o tom, že ratifikace Lisabonské smlouvy otevírá určitý prostor pro vznik problémů se soudním vymáháním restitučních nároků odsunutých Němců. Rád bych se dozvěděl něco bližšího, protože můžu očekávat, že se mě na to budou ptát i občané města. My totiž jsme na území, které je tímto problémem zatížené.

Tomáš Weiss

Nemám nejmenší tušení, je mi líto. Absolutně vůbec.

Jana Hendrichová

Podle mého povědomí tomu tak není. Pokud by to tak bylo, bylo by to velmi důležitým tématem politických debat, což není. To jsou prostě hlasy, které se čas od času objeví, ale nic takového Lisabonská smlouva nezakládá. Můžete vysvětlit konkrétně, z čeho toto nebezpečí vyplývá?

Oto Potluka

Bohužel, v tuto chvíli nejsme schopni vám uspokojivě odpovědět. Snad najdeme řešení později. Mám otázku pro paní Hendrichovou: ***nakolik je partnerství a sponzoring významný při plánovaném předsednictví?***

Jana Hendrichová

Prozatím nemáme konkrétní číselné odhady, u služeb a produktů poskytovaných sponzorsky můžeme cenu pouze odhadovat. Nicméně sponzorství přináší do financování nový problém. Partnerství a sponzoring se podle nového výkladu evropského práva chápou jako veřejná zakázka. U dřívějších předsedajících zemí tomu tak nebylo, sponzoring se využíval podstatně svobodněji, např. v Rakousku, ve Finsku.

Čeho se sponzoring může týkat a čeho se bude týkat patrně i v ČR? Na základě výběrového řízení jsme např. zajistili minerální vody pro potřeby předsednictví (nebudu uvádět názvy firem, protože ještě nemáme uzavřené smlouvy). Kromě toho je zajištěno vybrané technické vybavení, některé služby IT, nicméně ne v úplném rozsahu, to by bylo velice drahé. Dále výrobci potravin mohou např. na zasedáních Rad ministrů poskytnout své produkty v průběhu doprovodného programu a přestávek. Na základě partnerství nám koncern Škoda Volkswagen dá k dispozici autopark pro potřeby před-

sednictví, s touto firmou jsme již smlouvy podepsali, jejich služeb můžeme využívat za jednu korunu. Sponzoring se do jisté míry může týkat některých pronájmů, to znamená, že nám budou poskytnuty za nižší ceny, příp. bezplatně, a to jak pro oficiální program, tak pro doprovodný program. Některé slevy jsme získali např. i v Kongresovém centru Praha, byť ho nemůžeme považovat za partnera v pravém slova smyslu.

Pokud nějaký subjekt něco poskytuje pro potřeby předsednictví, pak se informace o tom zveřejňuje (musí být přesně smluvně zajištěno, jak). Např. se loga spolupracujících společností umísťují na informačních panelech, v publikacích, na webové stránce. Přitom se zohledňuje, na co dotyčný sponzor přispívá, a to nikoli podle výše příspěvku, ale podle míry zastoupení sponzora: odlišuje se, zda někdo je partnerem celého předsednictví jako takového a přispívá na všechny produkty určitého typu, má exkluzivitu na všech akcích, anebo zda sponzoruje jenom jednotlivou akci, nebo její část.

Formou sponzoringu mohou být poskytnuty také dárkové předměty. O tento typ sponzorství je mezi dodavateli velký zájem, v tomhle směru se naplnila naše očekávání.

Radomír Jungbauer (CEVRO Institut)

Jsou mezi sponzory také hotely?

Jana Hendrichová

Ne v pravém slova smyslu. Na zajištění hotelů jsme výběrovým řízením vybrali zprostředkovatele, neboť v ČR se bude jednat během předsednictví asi o 30 000 ubytování a takový rozsah bychom nebyli schopni zajistit vlastními silami. Hotely mají se zprostředkovatelem smluvní ceny, které byly předmětem soutěže, stejně jako další služby, které zprostředkovatel dokázal nabídnout. Hotely budou placeny, nebude to tak, že nějaký hotel nám poskytne něco bezplatně. Ubytování se bude hradit na základě běžných pravidel, např. koná-li se ministerské zasedání, zvací instituce hradí náklady (ubytování) např. ministra a jednoho nebo dvou členů jeho doprovodu a ostatní si hradí přijíždějící delegáti sami, ty už nehradí ČR.

Jarmila Kubíková

V současné době se ČR dostala téměř do politické krize, máme tady celou řadu nevyřešených problémů počínaje radarem, Lisabonskou smlouvou, cír-

kevními restitucemi atd. ***Máte nějaký krizový scénář pro případ, že by padla vláda nebo došlo k nějaké takové význačné krizi?***

Jana Hendrichová

To, co se děje na politické scéně, může způsobovat v týmech zabývajících se předsednictvím určitou nervozitu, na druhé straně práce pokračuje tak, jak byla předtím nastavena. Nemůže nepokračovat, protože my jsme teď již velice krátce před zahájením předsednictví, v podstatě dva měsíce, když odečteme Vánoce. Nemůžeme si dovolit zastavit se a čekat, a teprve pak podle vývoje reagovat.

Částečně nám situaci ulehčuje skutečnost, že řada témat předsednictví je nastavená a pokračuje z předchozích předsednictví; ČR tu zkrátka pokračuje v tom, co bylo již do nějaké fáze rozjednáno. Politické aspekty samozřejmě mají jistý význam, nicméně ty, které jste vyjmenovala, přímo organizační práci neovlivňují. I kdyby se vyměnilo několik členů vlády, organizace akcí v ČR a Bruselu i jejich odborné zajištění musí pokračovat, byť ne vždy se jí musí věnovat stejní lidé. Mohou se vyměnit někteří reprezentanti na nejvyšších i pracovních úrovních, nicméně nemáme na výběr tolik lidí, kteří jsou schopni hovořit cizími jazyky, znají danou agendu a které si příslušný správní orgán dovolí pověřit funkcí předsedy pracovní skupiny. Bude to pravděpodobně vždy někdo, kdo podrobně zná agendu z předchozích jednání. Také zkušenost z jiných zemí ukazuje, že lidé v expertních pozicích se masově neobměňují, jestliže se mění politická situace nebo se mění vláda, naopak, resort si zpravidla váží jejich odborné kapacity. Trochu jiná je situace na úrovni ministrů. Ti procházejí určitou přípravou, která spočívá již v jejich samotné účasti na radách ministrů v průběhu předchozích předsednictví (my jsme také například realizovali seminář pro ministry se zástupci ze zahraničí, renomovanými lidmi z evropských institucí i z dalších zemí, kteří byli třeba ministry v minulosti). Pokud jsou tito lidé nahrazeni, dochází v tomto ohledu k určité ztrátě know-how. Na druhou stranu je však na ministerstvu celý aparát, který je povinen – a ve vlastním zájmu to dělá – svého vrcholného představitele připravit. Proto se neobávám, že by toto mělo vést ke kolapsu. Logika státní správy není taková, že jestliže se něco mění ve vrcholných pozicích, přestane najednou fungovat celý systém. Ve skutečnosti se pracuje velmi kontinuálně a na výsledcích předchozí práce je nutno stavět.

Nás konkrétně se tak mohou při změnách ve vládě týkat spíše kuriózní situace, např. jak řešit změny obsahu publikace Who is who českého předsednictví, jestliže se v průběhu předsednictví změní ministr. Byli jsme připraveni například i na variantu, kdy by vstoupila v platnost Lisabonská smlouva v době, kdy to ještě během našeho předsednictví bylo reálné, a nezdálo se nám to z organizačního hlediska problematické; jsme proto schopni zvládnout i další změny.

Libor Manda, (Úřad vlády ČR, Odbor koncepcí a analýz)

Chci potvrdit to, co řekla paní náměstkyně Hendrichová. Většina lidí ve státní správě pracuje na přípravě organizační či obsahové stránky předsednictví již už od roku 2006. Např. já jsem působil na ministerstvu pro místní rozvoj v době, kdy byl ministrem pro místní rozvoj pan Martínek, a tedy sociální demokrat, poté jsem přešel na Úřad vlády, zabývám se ale stále týměž tématem – prioritami českého předsednictví. Podobných lidí je více. Berou předsednictví a přípravu na něj jako důležitý projekt, na kterém se chtějí podílet. Vnímají ho jako službu státu a zároveň jako důležitou součást své kariéry. Základní práce tedy pokračují bez ohledu na aktuální politické turbulence. V současné době například dokončujeme první verzi finálního dokumentu k obsahu českého předsednictví, kterým se bude ČR oficiálně prezentovat, přičemž výsledky krajských voleb se do naší práce alespoň prozatím nepromítly. Pokud by například došlo k pádu vlády, jistě by vznikla otázka, jak by se tato událost odrazila v hierarchii priorit našeho předsednictví. K žádné zásadní revoluci by ale, dle mého názoru, tak krátce před převzetím předsednické role stejně nedošlo. Zvolené priority totiž nejen respektují vývoj na unijní úrovni a základní strategické materiály a směry Unie, ale jsou také v souladu s 18 měsíčním programem francouzského, českého a švédského předsednictví a navazují na práci předsednictví předchozích. Alespoň na úřednické úrovni tedy dál pokračujeme v běžné práci.

Tomáš Weiss

Popsal bych situaci přímočařeji, můžu si to jako akademik dovolit. Státní úředníci mohou pouze popisovat. Na vládě při předsednictví vůbec nezáleží. Představte si strukturu Evropské rady. V ní jsou premiéři a šéfové států. Dále máme devět formací ministrů, Coreper a stále představitele v Bruselu, to je dohromady přibližně dvanáct formací. Pod nimi je dvě stě padesát pracovních skupin, ve kterých předsedají úředníci a ve kterých se ve skutečnosti

dějí veškerá jednání. Už v nich musí dojít k nutnému kompromisu a rozhodnutí, které ministři na vyšší úrovni pouze potvrzují. Fakticky tak předsednictví probíhá právě v pracovních skupinách. Při aktuální krizi, jako byla např. srpnová válka na Kavkaze, je nejvíce vidět vedení – Evropská rada a Rady ministrů, na úrovni jednotlivých zemí premiér, prezident a vláda. Avšak v praktickém jednání záleží na státních úřednících, kteří se prostě vyměňovat nebudou, protože nemohou, neboť nových dvě stě padesát lidí se stejnými kompetencemi se nenajde.

Oldřich Králík, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

Byl šokovaný tím, že na jedné straně existuje plán na dvanáct roků dopředu, kdo bude předsedat Radě EU, a zároveň je na druhé straně zpochybňováno dva měsíce před nástupem ČR do funkce, zda má vůbec předsedat. Náš stát není o nic horší než jiný. Myslím, že naše předsednictví je zpochybňováno ze třech důvodů. Prvním důvodem je jakási politická nestabilita, i když do určité míry jsou nestabilní takřka všechny parlamenty a vlády. Druhým důvodem je skutečnost, že nejsme členy eurozóny, což je podle mého názoru otázka dosti složitá; např. Británie a další státy rovněž nejsou členy a nikdo je tímto způsobem nezpochybňuje. Francie se příliš neosvědčila při řešení krize na Kavkaze. Sarkozy se sice dohodl s Rusy, ale v podstatě si Rusko dělá, co chce, a pořádná dohoda stejně nebyla realizována. Vyslovil bych proto spíš podiv nad tím, že Francie s Německem jako dvě nejsilnější velmoci kritizují, že by mohla ČR být předsedou. Copak budeme mít předsedy pro klidné doby a předsedy pro méně klidné doby?

Tomáš Weiss

Ne nadarmo se Sarkozymu říká prezident 10 000 voltů, on je zkrátka velmi aktivní, což je součástí jeho mediálního obrazu.

Vaše tvrzení bych rád poněkud opravil. Formálně pochopitelně ČR nikdo předsednictví vzít nemůže. Po neformální stránce záleží na tom, jak bude ČR plnit svou základní funkci, již je v předsednictví sjednávání kompromisů mezi 27 státy. Pokud jednotliví lidé v českém předsednictví nebudou schopni působit jako hledači kompromisů a mistři zákulisních jednání, ujme se této funkce někdo jiný. Pravděpodobně to bude ten – a nezáleží na státní příslušnosti – kdo v Radě působí dlouho, má kontakty, je schopen poznat, kde je kompromis možný, a má největší autoritu. Takový člověk výsledky svého vyjednávání dejme tomu nabídne předsednictví, aby je předneslo.

Musíme si uvědomit, že základem jednání v radě je konsensus a dobré vztahy. Cílem českého předsednictví nejsou české priority. České předsednictví si v první řadě nesmí zkazit pověst. Jediné, co má být účelem českého předsednictví, je vyjít po českém předsednictví jako stát, který je schopen domluvit se na kompromisu a je cenný partner pro jednání. Pokud české předsednictví dosáhne tohoto obrazu mezi partnery v radě, mezi těmi ostatními 26 členskými státy, je to velké vítězství, protože v tento okamžik máme pověst euroskeptiků a problem-makerů, i když je do značné míry neoprávněná. Bylo by dobré, kdyby se ČR projevila jako konstruktivní člen Rady, který je schopen kompromisů nezávisle na tom, jaké má priority a co prosadí. Upřímně řečeno, nejlepší předsedové byli vždycky ti, kteří žádné zájmy neměli, jako např. Lucembursko. U nich totiž všichni věří tomu, že navrhovaný kompromis je skutečně kompromisem, protože předsedající stát na něm nemá žádný jiný zájem než dosažení dohody. Naopak italské předsednictví bylo jednoznačně vnímáno jako totální katastrofa, právě proto, že funkci tvůrce kompromisů italské předsednictví vůbec nezvládlo, ačkoli je Itálie silný stát.

Jana Hendrichová

Já zase předpokládám, že naši politici jsou ctižádostiví a tato střízlivá poloha pouhého hledače kompromisů bez vyšších ambicí něco v rámci EU výrazně dosáhnout jim nebude vyhovovat. Takhle vypadalo slovinské předsednictví, které nic nezkazilo, ale po obsahové stránce bylo méně výrazné a setkalo se za to i s kritikou, přestože organizačně předsednictví výborně zvládlo. Přitom za to ani tolik nemůže, Slovinsko je malá země, která musela povolat řadu zahraničních expertů, aby vůbec obsadila všechny funkce; na obsahové stránce se tak výrazně podíleli i tito experti. Doplním ještě odpověď na otázku, jaký vliv má na předsednictví současná politická situace. Podstatný vliv má dění v mezinárodní oblasti, např. válka v Gruzii nebo krize na finančních trzích velice ovlivňuje francouzské předsednictví. Při řešení těchto otázek se ukazuje, jakého výrazného vedení EU je francouzské předsednictví schopno, a právě v těchto případech mohou ministři, premiér, prezident atd. hrát výraznou roli. Prezident Sarkozy se náročných úkolů ujímá s velikou vervou, což, zdá se, ovlivňuje také pozitivní hodnocení předsednictví Francie. Nicméně naši roli nám nikdo vzít nemůže. Je otázka, do jaké míry se podaří zajistit, aby ČR byla viděna jako ten, kdo evropský dialog skutečně vede. To je úlohou předsedajících pracovních

skupin na nižších úrovních a vedoucích představitelů států na těch nejvyšších.

Ráda bych položila dvě otázky pani Weissovi. První se týká vztahu Irska k Lisabonské smlouvě. ***Pokud by byl přijat model 26+1 dle jeho interpretace a funkce vysokého představitele pro bezpečnostní a zahraniční politiku by připadla právě Irsku, nepůjde de facto o úplatek Irsku, aby Lisabonskou smlouvu nakonec ratifikovalo? A dále, jaký vztah má k této situaci schvalování Lisabonské smlouvy v ČR?***

Tomáš Weiss

Pravděpodobně jsem se špatně vyjádřil, rozhodně jsem neměl na mysli, že by funkce vysokého představitele měla připadnout právě Irsku. Pro Irsko byl jeden z důležitých důvodů odmítnutí v referendu pocit, že ztratí podle Lisabonské smlouvy komisaře, protože v ní je obsažena klauzule, která říká, že bude po roce 2014 počet komisařů pouze dvě třetiny počtu členských států. To znamená, že vždycky v jednom ze tří období by Irsko nemělo svého komisaře stejně jako všechny ostatní státy. Z tohoto pohledu Lisabonská smlouva znamená, že alespoň do roku 2014 má Irsko komisaře zaručeného. Smlouva z Nice nic takového neznámá. V tento okamžik žádný scénář neříká, kdo bude ten stát, který o svého komisaře v daný okamžik přijde, a kdo bude nominovat tu a tu postavu. To záleží na různých jednáních, které se pravděpodobně zahájí během českého předsednictví v červnu po volbách do Evropského parlamentu. Scénář 26 + 1 nepočítá automaticky s tím, že pozici + 1 obsadí Irsko, to může být jakákoli země. Naopak bych řekl, že je dost nepravděpodobné, že by Irsko dostalo tak silnou pozici.

Pokud jde o českou ratifikaci Lisabonské smlouvy, doufám, že ČR ratifikuje Lisabonskou smlouvu dříve, než se ujme předsednictví, protože z pozice státu, který ji sám neratifikoval, by velmi těžko vedla jednání o tom, jak postupovat dál. Ale možná, že to je jen moje přání. Domnívám se, že ČR na konci prosince smlouvu ratifikuje vcelku bez problémů, za čtrnáct dní se k tomu vyjádří Ústavní soud a všechno se rozhodne. Věřím, že Ústavní soud neshledá žádný podstatný problém, tak jako v jiných státech. Pokud by takový problém našel, ocitáme se před velkou neznámou, protože bychom měli měnit Ústavu (jako např. Francie). Nejsem si jistý, zda by v dané situaci k tomu v Česku byla nějaká vůle, to by skutečně znamenalo pád Lisabonské smlouvy pod stůl, což by české předsednictví ohrozilo do

značné míry. Na druhou stranu nechci říct, že by Ústavní soud měl nějakým způsobem ohýbat Ústavu kvůli českému předsednictví. Ústava je Ústava, a pokud jí Lisabonská smlouva odporuje, je nutné to náležitě vyřešit bez ohledu na naše předsednictví.

Libor Manda (Úřad vlády ČR, Odbor koncepcí a analýz)

ČR převezme předsednictví v Radě EU v poměrně bouřlivém období, jehož dvě základní události v podobě nepřiměřené ruské reakce na události v Gruzii a otřesů na finančních trzích nejen zastínily původně plánované priority předsednictví francouzského, ale samozřejmě do značné míry vymezí prostor, na kterém se bude odehrávat předsednictví české. Zároveň bude období českého předsednictví specifické v tom, že bude končit funkční období Evropské komise a budou probíhat volby do Evropského parlamentu a s tím spojená volební kampaň. U volební kampaně se dá očekávat, že řada poslanců se bude vymezovat na konkrétních tématech, bude si na nich dělat jméno a na to české předsednictví bude muset nějak reagovat – v tomto směru tedy bude mít ztíženou pozici. To vše se bude odehrávat na pozadí stále přetrvávajících nejasností ohledně dalšího osudu Lisabonské smlouvy, která minimálně k 1. 1. 2009 v platnost nevstoupí. V průběhu českého předsednictví budeme ve spolupráci s ostatními státy hledat jednotlivá řešení otázek, které jsou s Lisabonskou smlouvou spojené, jako např. zásadní otázka počtu členů Evropské komise atd. České předsednictví bude dále výrazně ovlivněno aktuálním děním na evropské i mezinárodní politické scéně. Priority českého předsednictví tak nakonec mohou vypadat zcela jinak, než předpokládáme, neboť bude potřeba reagovat na aktuální události v Evropě či ve světě. Tak tomu ostatně bylo v případě posledního předsednictví Velké Británie, jehož hlavním tématem se nakonec stala reakce na ptačí chřipku. Stávající předsednictví francouzské pak zase řeší finanční krizi, stejně tak jako dopady událostí, které se odehrály v Gruzii.

České předsednictví se zároveň odehraje v zajímavém symbolickém rámci, kdy si připomeneme významné události novodobé evropské i světové historie: pět let od historicky největšího rozšíření EU do zemí střední a východní Evropy, dvacet let od přelomových událostí roku 1989, 30. výročí prvních přímých voleb do Evropského parlamentu a v neposlední řadě také šedesát let od vzniku NATO. Připomínka těchto historických událostí se samozřejmě odrazí i v aktivitách předsednictví, ať již v podobě formálních či neformálních akcí. Přestože se v tomto případě přímo nejedná o akci předsednictví, jubileum založení NATO si jeho členské státy například připomenou na velkém summitu.

Přípravy obsahové stránky českého předsednictví byly zahájeny již v roce 2006 a od prvního čtvrtletí roku 2007 probíhají na třech základních úrovních. Tou první úrovní jsou tzv. hlavní priority, kterým bude mé dnešní vystoupení věnováno; jsou to hlavní témata, kterými se bude české předsednictví zabývat

a které bude v Radě EU neaktivněji prosazovat. Jedná se o hlavní obsahové sdělení českého předsednictví. Dále to budou tzv. sektorové priority: to jsou priority, které bude chtít ČR primárně prosazovat v rámci jednotlivých složení Rady EU. Zapomenout však nesíme ani na běžnou agendu, která bude na pořadu jednání v první polovině roku 2009 bez ohledu na to, jestli se jedná či nejedná o prioritní téma z pohledu českého předsednictví. Poslední úrovní je osmnáctiměsíční program francouzského, českého a švédského předsednictví, který je již schválen a v jehož rámci od července 2008 funguje předsednictví francouzské. Tento program tedy vymezuje základní rámec činnosti Rady EU v období od července roku 2008 do konce roku 2009, kdy skončí předsednictví švédské.

Do současné politicky a hospodářsky neklidné situace vstupuje ČR s mottem „Evropa bez bariér“. Česká republika se domnívá, že Evropa může obstát pouze za předpokladu, že dokáže využít všech svých schopností, veškerého svého potenciálu. ČR bude aktivně vystupovat ve prospěch toho, aby na různých úrovních připomínala existující bariéry, které brání plnému uplatnění a rozvoji potenciálu EU a snažila se je ve spolupráci s ostatními státy EU odstranit. Odstraňování bariér ovšem neznamená Evropu bez pravidel a jakéhokoli omezení; na tomto místě je potřeba zdůraznit, že odstraňování bariér bránících vyžití potenciálu EU musí samozřejmě jít ruku v ruce s ochranou proti nelegálním aktivitám ohrožujícím bezpečí a zájmy Evropanů.

Priority českého předsednictví jsou tři: konkurenceschopná Evropa, energetika a změna klimatu, Evropa otevřená a bezpečná.

První prioritou je konkurenceschopná Evropa. Důvodem, proč si ČR za jednu z hlavních priorit zvolila právě konkurenceschopnou Evropu, je, že se ČR domnívá, že hospodářský růst a konkurenceschopnost EU, potažmo Evropy jako takové, jsou předpokladem k zajištění hospodářské i sociální soudržnosti evropské společnosti. Zároveň jsou předpokladem k tomu, aby EU dokázala mít odpovídající postavení ve světě a aby dokázala zvládnout novou světovou hospodářskou situaci a výzvy, které před ní stojí: ať se již jedná o změnu klimatu, otázky strategického a bezpečnostního charakteru, potřebu adekvátní reakce na demografický vývoj či schopnost společně překonat stávající finanční krizi. Přední platformou pro zvládnutí hospodářských výzev je z pohledu českého předsednictví revidovaná Lisabonská strategie pro růst a pracovní místa. ČR bude v průběhu svého předsednictví moderovat diskusi o budoucí

podobě Lisabonské strategie po roce 2010 a souběžně s tím bude docházet k vyhodnocování Národních programů reforem. Chce-li EU dosáhnout úrovně znalosti ekonomiky, musí uvolnit svůj vlastní rezervoár tvůrčích sil, který spočívá především v lidském kapitálu. České předsednictví proto bude podporovat výzkum, vývoj a vzdělávání, konkrétně pak například dalším rozvojem evropského výzkumného prostoru, podporou mobility výzkumných pracovníků a vůbec uplatňováním tzv. páté svobody vnitřního trhu v souladu se závěry nedávné Evropské rady, a tedy zajištěním plného pohybu znalostí. V oblasti inovací chce například prosazovat a monitorovat pokrok v implementaci programu Konkurenceschopnost a inovace.

Další bariéry z pohledu českého předsednictví, které je potřeba odstranit, jsou rezervy existující v jistých segmentech vnitřního trhu, tedy zábrany, které dosud neumožňují plné využití jednotného vnitřního trhu. Primárně se jedná o volný pohyb pracovních sil, u něhož se ČR nechce smířit s tím, aby se například pracovníci, kteří přicházejí do EU ze třetích zemí, dostávali do výhodnější pozice než občané členských států, které k EU přistoupily v roce 2004. Další oblastí, kterou ČR považuje za důležitou, je poskytování služeb, obzvláště pak přeshraniční poskytování služeb. ČR se zasadí se o včasnou a řádnou implementaci Směrnice o službách a bude v této oblasti aktivně vystupovat. Hospodářskému rozvoji Unie však brání řada dalších bariér, např. bariéry regulativní a administrativní – i na ty se bude snažit ČR poukazovat a bude se snažit je odstraňovat. Předsednictví například přikročí k implementaci iniciativ, které vyplývají ze zprávy o vyhodnocení administrativní zátěže či bude moderovat přípravu pozic EU k třetímu strategickému přezkumu iniciativy lepší regulace. Obecně se pak bude snažit o to, aby v nově přijímaných legislativních aktech byly zohledněny dopady na konkurenceschopnost a ošetřeno nebezpečí vzniku dalších možných administrativních bariér.

Dramatický vývoj událostí posledního období ve světě ukázal, jak důležitá je stabilita finančních sektorů a bankovního trhu. Ve spolupráci s ostatními členskými státy EU a v přímé návaznosti na předsednictví francouzské bude ČR pokračovat v hledání řešení této důležité otázky. Pozornost při odstraňování bariér se nezaměří jenom na vnitřní trh, ale bude mít přesah i ve vztahu ke třetím zemím. ČR bude usilovat o to, aby i nadále byly uplatňovány principy svobodného světového trhu, aby se EU dokázala aktivně postavit nekalé konkurenci a nedostatečné ochraně duševního a průmyslového vlastnictví ve tře-

tích zemích. Česká republika bude usilovat o širokou implementaci revidované strategie přístupu na trh a v době českého předsednictví budou dále probíhat jednání o vícestranné dohodě proti padělatelství, které by tomu také mohly napomoci. Zastřešující snahou předsednictví v této oblasti, v oblasti konkurenceschopnosti, bude snaha o neustálé hledání rovnováhy mezi úrovní hospodářskou na straně jedné a mezi úrovní oblasti sociální a environmentální na straně druhé. Významnou akcí českého předsednictví, která bude mít nejen vztah ke konkurenceschopnosti, ale i přímou návaznost na páté výročí historicky největšího rozšíření EU, bude konference Pět let poté. V rámci ní se bude ČR snažit demonstrovat výhody rozšíření EU o deset nových členských států a vyvrátit obavy, které panovaly před rozšířením. Mezi jinými i obavy z poklesu ekonomického růstu EU a přesunu množství pracovníků zemí střední a východní Evropy do ostatních členských států EU.

Další prioritou je energetika a změna klimatu, která bude velkým tématem českého předsednictví. Energetika a změna klimatu má značné ekonomické, strategické, bezpečnostní a environmentální přesahy. V tomto směru je to asi nejvíce provázané téma. Předsednictví především napne síly k tomu, aby naplnilo základní úkol dneška v této oblasti, a to je zajištění bezpečné, konkurenceschopné a udržitelné energetiky. Úkoly předsednictví budou založeny na naplňování akčního plánu Energetická politika pro Evropu pro období 2007–2009. Pokud jde o klimatickou změnu, bude snahou předsednictví dokončit splnění závazků z Kjóta ztělesněných v klimaticko-energetickém balíčku a v závěrech jarní Evropské rady 2007. Důležitým úkolem českého předsednictví bude připravit cestu k dosažení mezinárodního konsensu v této otázce na klíčové konferenci v Kodani. České působení bude ztíženo volbami do Evropského parlamentu a skutečností, že na prosazování legislativních aktů budeme mít nikoli šest měsíců, ale pouze měsíce tři, než se rozjede volební kampaň do Evropského parlamentu. Ve vztahu ke klimaticko-energetickému balíčku Česká republika zdůrazňuje nezbytnost neopomenout i sociální, ekonomické a další dopady, které jeho implementace přinese. Na základě analýz návrhu Komise, zejména pak Strategického energetického přehledu, který bude české předsednictví v prvním pololetí roku 2009 projednávat, bude předsednictví v oblasti energetiky pokračovat po několika liniích a v tomto směru naváže na předsednictví francouzské. Jednou linií je podpora opatření, které by měly přispět k úsporám energií, účelným substitucím fosilních a dovážených paliv a v neposlední řadě podpora nových technologií.

Ty by měly nejen napomoci zvýšit konkurenceschopnost EU, přinést nová pracovní místa, ale především se stát účinnou odezvou na aktuální situaci v oblasti energetiky.

Neméně důležitou linií je rovněž dobudování jednotného vnitřního trhu s elektřinou a plynem a jeho technických a organizačních předpokladů. České předsednictví chce zaměřit pozornost na dostavbu chybějících segmentů v rámci přenosových soustav a věnovat se otázce koordinace operátorů přenosových soustav tak, aby mohlo docházet k okamžitému sdílení informací o výpadcích v jednotlivých energetických sítích. Jsme si samozřejmě vědomi toho, že otázka energetiky je velmi citlivá, neboť se jedná o otázku strategické důležitosti pro jednotlivé členské státy. Plně respektujeme právo energetického mixu každého z členských států. Budeme se snažit o to, aby se koordinaci operátorů přenosových soustav dostalo aktivní podpory. Jedním z důležitých úkolů, když už mluvíme ve vztahu k vnitřnímu trhu, je také ukončení projednávání 3. liberalizačního balíčku a rovněž snaha o dosažení dohody ještě v průběhu stávajícího funkčního období Evropského parlamentu.

Další důležitou linií, zvýrazněnou neadekvátní ruskou reakcí na dramatické události v Gruzii, je otázka budování pevných vztahů s vnějšími partnery ze třetích zemí. Zájem českého předsednictví, který je plně v souladu se závěry mimořádné zářijové Evropské rady, je to, aby docházelo k posilování spolupráce, včetně energetického partnerství, se zeměmi východní Evropy. Česká republika se chce primárně věnovat oblasti Kaspického moře.

Třetí prioritou je Evropa otevřená a bezpečná. Ta v sobě zahrnuje dvě roviny. První rovinou je zahraniční politika a druhou naopak vnitřní bezpečnost v rámci společných hranic EU. Je zřejmé, že EU náleží role subjektu s globální odpovědností. Zvláště důležitá je její globální odpovědnost a úloha vůči svým sousedům. Jedná se především o proces rozšiřování, ale také o posilování vzájemné spolupráce v oblasti hospodářské, energetické, o podporu rozvoje občanské společnosti, transformační spolupráci a obecně šíření základních hodnot a norem, na kterých je EU postavena. V souladu s historickými vazbami i s aktuálními analýzami si české předsednictví v oblasti vnějších vztahů zvolilo několik priorit – chtěl bych upozornit především na tři z nich: 1) Východní partnerství a Evropskou politiku sousedství; 2) region západního Balkánu; 3) transatlantické vztahy. Důležitost regionu východní Evropy

a postsovětského prostoru je posílena existencí Ruska jako dominantního hráče v této oblasti, což dále zdůrazňuje potřebu EU vystupovat vůči Rusku jako jeden celek. To se střídavě daří a nedaří. ČR by chtěla iniciovat – jako jednu z vlastních aktivit – spolupráci odborníků na Rusko napříč jednotlivými státy EU. Výsledkem této spolupráce by měla být analýza a předložení nějakých základních principů, na základě kterých by měla EU ve vztahu k Rusku vystupovat. Tato analýza by měla představit Rusko jako takové, to znamená, proč jde jeho vývoj tím směrem jakým jde, jaká jsou jeho specifika apod.

Zvyšující se význam spolupráce s regionem východní Evropy v čele s Ukrajinou a budování vztahu se státy Kavkazu a Kaspiku urychlila také již zmiňovaná příprava Východního partnerství; k tomu je třeba započítat i jednání o posílené dohodě s Ukrajinou. Právě Východnímu partnerství chce české předsednictví věnovat značnou pozornost. Česká republika se však zároveň bude věnovat i dalším oblastem v rámci Evropské politiky sousedství a nebude tedy přehlížet – a ani nemůže přehlížet – velmi významnou Středomořskou dimenzi. Jedním z charakteristických rysů českého předsednictví ostatně bude hledání rovnováhy v jednotlivých krocích svého působení.

U západního Balkánu, coby další tradiční oblasti zájmu české zahraniční politiky, se primárně jedná o podporu demokratizačních a transformačních procesů, o budování evropské perspektivy konkrétních zemí tohoto regionu. Na cestě k členství v EU je nejbližší Chorvatsko; české předsednictví se bude snažit o to, aby se toto rozšíření uskutečnilo co nejdříve. Ze strategického hlediska bude rozšíření o Chorvatsko významným pozitivním signálem, a to nejen pro schopnost EU jako takové aktivně a úspěšně působit v tomto regionu, ale především pro ostatní země regionu, které jsou součástí Stabilizačního a asociačního procesu EU. Bude to pro ně další impuls k aktivnímu pokračování ve vnitřních reformách. Když už jsme zmínili rozšíření Unie, ČR bude i nadále podporovat pokračování negociací s Tureckem, coby významným strategickým partnerem EU a NATO.

Třetí prioritou v oblasti vnějších vztahů jsou transatlantické vztahy. ČR se domnívá, že bez ohledu na to, že na obou stranách Atlantiku existují různé názory na různé věci, je význam transatlantické vazby naprosto zásadní. ČR proto bude tuto vazbu dále podporovat, a to v oblasti ekonomické, energetické, environmentální, oblasti lidských práv a dalších. V době českého předsed-

nictví se uskuteční summit EU - USA a české předsednictví bude jednat s novou americkou administrativou. Otevře se zde tedy prostor pro zhodnocení předchozího vývoje, pro reflexi celé šíře vzájemných vztahů a vyjasnění toho, jakým směrem by se v budoucnosti měla ubírat transatlantická spolupráce.

Jak již bylo řečeno, ČR nechce své síly upřít jenom k Východnímu partnerství, ale má zájem o pokračování Středomořského partnerství a dále například o povýšení smluvních vztahů EU-Izrael.

Kromě výše zmíněných hlavních priorit bude ČR pokračovat v transformační politice, v rozvojové spolupráci a v prosazování lidských práv. Tyto oblasti, především pak prosazování lidských práv, jsou dlouhodobě v ohnisku zájmu české zahraniční politiky. Primární pozornosti se dostane podpoře bojovníků za svobodu a demokracii v jednotlivých totalitních zemích. ČR dlouhodobě působí v Bělorusku, angažuje se na Kubě, takže má na co navazovat. ČR tedy tuto politiku neopustí ani v době svého předsednictví.

Povaha současných bezpečnostních hrozeb se projevuje nejen navenek, ale má i své vnitřní dopady. To je druhá z dimenzí priority Evropa otevřená a bezpečná – ochrana v rámci vlastního území. Další budování prostoru svobody, bezpečnosti a práva je proto ve společném zájmu EU a ČR bude tento proces nadále podporovat. Zaměřit se přitom hodlá na tři základní otázky: 1) využívání moderních technologií pro zajištění bezpečnosti na straně jedné a bezpečné využívání těchto technologií na straně druhé; 2) mezinárodní ochranu dětí, která je s předchozí prioritou úzce provázána. Jedná se o řešení otázek typu nelegálního obsahu serverů ve třetích zemích a s tímto spojená rizika; 3) a v neposlední řadě boji proti drogám.

České předsednictví bude usilovat o další pokrok v schengenské spolupráci, v policejní a celní spolupráci atd. V oblasti azylové a imigrační politiky naváže české předsednictví na základy, které byly položeny již Evropskou radou v říjnu 2008, a to v podobě Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu.

Jak již bylo zmíněno dříve, ustavili jsme pro přípravu priorit široký konzultační mechanismus. Takto široký konzultační mechanismus snad ještě nebyl použit v žádném jiném členském státu EU. Pracovní verzi hlavních priorit českého předsednictví jsme již v říjnu 2007 umístili na oficiální webové stránky Úřadu

vlády, a to v českém a anglickém jazyce. Nejen naši partneři, ale skutečně kdokoli z veřejnosti se tedy mohl k navrhovaným prioritám vyjádřit a dostlo by se mu písemného vypořádání jím vznesených připomínek.

V současné době jsme v odboru koncepcí a analýz dokončili první draft finálního materiálu k prioritám českého předsednictví, kterým bude Pracovní program českého předsednictví v Radě EU 2009. Tento materiál v sobě slučuje již dříve uvedené tři úrovně příprav, tedy hlavní priority, sektorové priority, agendy a osmnáctiměsíční program tří předsednictví. Měl by to být materiál podobný pracovnímu programu německého či francouzského předsednictví, v rozsahu přibližně 25 stran. První část pracovního programu českého předsednictví (3–4 stránky) je věnována kontextu, v němž se předsednictví odehraje, mottu českého předsednictví a přiblížení a významu jeho hlavních politických priorit. Druhá část má ryze pracovní charakter a prezentuje nejen priority v rámci jednotlivých formací Rady EU, ale i další důležitou agendu, která bude v době českého předsednictví na pořadu jednání. První draft pracovního programu už existuje a nyní nás čeká připomínkové řízení. Ve finální verzi bude program předložen v druhé polovině roku 2008, a tedy až po pro-sincové Evropské radě.

Schopnosti malých států prosadit své priority

5

Zhodnocení jak má současné nastavení předsednictví vliv
na tyto schopnosti

Petr Kaniok
(Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií FSS,
Masarykova Univerzita v Brně)

V tomto příspěvku představím způsob, jak mohou malá předsednictví mít vliv na chod EU. Funkce předsednictví jsou velmi komplexní a jsou také v mnoha případech konfliktní. Dochází k tomu proto, že funkce předsednictví jsou do značné míry protichůdné. Např. předsedající stát má být neutrální vyjednaváč, který dokáže dospět k dohodě a ke kompromisu. Zároveň ovšem má předsedající stát nastolit pro své předsednictví nějaká témata. Je úplně zjevné, že všechny státy včetně těch nejmenších mají nějaké zájmy a žádný stát není během šesti měsíců svého předsednictví schopn národní zájmy úplně zatlačit. To pak vede ke konfliktu funkcí.

Stávající konfliktnost funkcí vyplývá ze skutečnosti, že předsednictví v aktuální podobě nevzniklo nijak řízeně, nýbrž vznikalo v zásadě nahodile. Dnešní funkce předsednictví vznikly v době, kdy společenství bylo tvořeno přibližně dvanácti zeměmi. V současné době, kdy je členských států přibližně dvojnásobek, je tato komplexita spíš na obtíž.

Malý stát může dospět k úspěchu a k výsledku, pokud si uvědomí, že základní funkce předsednictví jsou ty původní, totiž funkce technokratické, tj. především řízení rady a pak vyjednávání v radě.. Rád bych ilustroval nahodilost vzniku uvedených funkcí. Např. v 70. letech vznikl zárodek současné společné zahraniční politiky a vznikl také summit. Tyto aktivity vznikaly v dané době mimo rámec tehdejšího společenství, a proto z úplně puristického pohledu nesouvisely s tehdejší vývojem integrace. Skutečnost, že řízením zárodku zahraniční politiky a řízením Evropské rady tehdy byla pověřena předsednictví, nevyplývala ze žádného souvislého vývoje, nýbrž z náhody. Pokud by tedy předsednictví o řízení summitu a o řízení SZBP přišlo, neznamená to nic zásadního. To znamená, že pokud by vstoupila v život Lisabonská smlouva, vrátilo by se předsednictví zpátky k základnímu významu, který mělo mít v 50. letech. Nešlo by tedy o žádnou katastrofu. Důležité je, jaké by to mělo důsledky pro chování malých států. Kdyby se malé státy jak řízení summitu, tak zároveň řízení zahraniční politiky vzdaly, zbylo by jim více času a více možností k řízení a výkonu všech zbylých funkcí, což jsou podle mého názoru funkce, jež mají mnohem větší dopad na běžný politický život,. Je tomu tak proto, že hlavní význam předsednictví je v řízení a ve vyjednávání, což se pochopitelně nevztahuje k Evropské radě či k zahraniční politice EU.

Při dnešním komplexním nastavení je předsednictví nákladná věc. Jednak je rozsáhlý potřebný rozpočet, jednak takto pojaté předsednictví přináší příliš

dlouhou řadu úkolů, což působí malému státu jako předsedovi větší potíže, než má velká země. V dosavadních předsednictvích malých států (Finsko, Rakousko) jsme proto pozorovali, že se v novějších úkolech, tj. v zahraniční dimenzi, nijak výrazně neangažovala. Spíše poskytovala v tomto směru prostor ostatním hráčům, kteří byli ve vnější dimenzi schopni fungovat. Mám na mysli především funkci vysokého zmocněnce, případně komisi. Zároveň žádný malý stát nepřišel v posledních letech s výrazným politickým nápadem. Všechna nová témata, která malá předsednictví předkládala, měla spíše význam regionální. (Srov. např. finské předsednictví s vlastním projektem severní dimenze. To bezesporu byla úplně nová aktivita s tím, avšak z hlediska celé EU méně významná.) Všechna velká témata jsou řízena velkými státy.

Pokud tedy chtějí malé státy uspět, měly by být schopny vyhodnotit své síly a schopnosti a spíše se soustředit na základní význam předsednictví, což je řízení rady a vyjednávání dohod a konsensu. Dosavadní malá předsednictví byla v technokratické části svých funkcí úspěšná. V tomto směru se rozdílily mezi velkými a malými státy stírají. Proto je zbytečné se pokoušet nějak výrazně profilovat v náročných funkcích, což je typické spíše pro velké státy, a je mnohem lepší soustředit sílu a aktivitu na věci, v nichž malý stát může uspět.

Z tohoto pohledu je nejnáročnější funkce vnějšího hlasu. Je úplně jiný dojem, když si potřásá rukou s Bushem pan Sarkozy a pan Janša, což je bývalý slovin-ský předseda vlády. V tomto směru může malý stát těžko uspět. Naopak malý stát může uspět v běžné legislativě, pokud předem pečlivě předjedná svá témata a zejména pokud včas zahájí jednání s komisí. Nejsm si jistý, nakolik se tím zabývá a zabývala česká vláda.

Posledním bodem důležitým pro malé státy jsou vztahy se všemi dalšími aktéry v politickém systému EU, a tedy hlavně s komisí. Zároveň existují i jisté limity, jež mohou na chování malého státu působit. V našem případě je hlavním limitem Francie jako partner; je zřejmé, že tento stát bude zasahovat prakticky do všeho a ČR bude muset část úsilí věnovat na to, jak francouzskému tlaku čelit.

K ostatním limitujícím faktorům patří vnější události, které jsou těžko předvídatelné, a dále faktory cyklické. Je pochopitelně důležité, v jaké fázi se aktuálně nachází jistý zákonodárný proces, což jsou věci, které se těžko ovlivňují.

Obecně však všechna předsednictví malých států za posledních 6–7 let jsou hodnocena dobře, a to proto, že pochopila své limity a soustředila se na výborné vyjednávání a na řízení rady. Ponechali stranou mediálně zajímavé funkce a spíše se soustředili na faktory méně viditelné faktory, avšak důležitější: na posouvání legislativních návrhů, na vyjednávání dohod a na spolupráci se všemi dalšími aktéry v systému. Důkazem toho, že jsou to spíše malé země, které jsou brány jako dobrá předsednictví, je výzkum veřejného mínění, kde prvních šest nejlépe hodnocených předsednictví připadá bez výjimky malým státům. Z toho vyplývá, že malé státy jsou kompetentní a mají schopnost svůj vliv nějak uplatňovat.

Karel Světnička (Právnická fakulta UK)

Do jaké míry se v prioritě Evropa bezpečná a otevřená počítá s tím, že by EU měla nějakým způsobem podporovat bývalé satelity Sovětského svazu, jako je Ukrajina, Gruzie, a případně Moldavsko? Bezpečnost přece také musí zahrnovat ten aspekt, že mocenský režim v Rusku nemusí s vývojem v těchto státech souhlasit.

Libor Manda

V našem případě jde především o transformační podporu, podporu občanské společnosti a rozvoj spolupráce na rozličných úrovních. Hlavní platformou pro podporu jednotlivých zemí post-sovětského prostoru je pak Východní partnerství, přičemž důležitost jeho rozvoje vyzdvihla Evropská rada ve svých závěrečích ze září 2008.

Karel Světnička (Právnická fakulta UK)

Není řešení této otázky třeba pro bezpečnost důležitější než se věnovat Turecku? Euroskeptici, nebo přesněji eurorealisté tvrdí, že vstupem Turecka do EU se vlastně tento systém rozkládá.

Libor Manda

Východní politika/partnerství patří mezi tři hlavní priority českého předsednictví. Jednání s Tureckem jsou také prioritou, ale přednostní pozornost bude mít východní Evropa, a to z důvodů energetických, strategických, bezpečnostních, ale i z důvodů vývoje v oblasti lidských práv a budování demokratických společností. Pokud totiž tyto regiony nepůjdou správnou cestou, může se to Evropě ve finále vrátit.

Jiří Kudlík (Česká správa sociálního zabezpečení)

Z jakého pohledu se hodnotí úspěšnost předsednictví? Nás v tomto směru může ohrozit předsednictví Francie. Její prezident nyní říká, že Češi tuto roli pravděpodobně nezvládnou a že by se jí ujal za ně. Je zřejmé, že on předsednictví chápe hodně vnitropoliticky, protože si tím doma dělá obrovskou reklamu. Nemůže se pak stát, že po ukončení českého předsednictví Francie v zájmu ještě většího zviditelnění svého prezidenta řekne: Vidíte? My jsme vám to říkali, my jsme to měli vzít za vás? Objeví se pár kritických článků v jejich médiích a tuto kritiku pak převezmou některá česká média a nakonec se zjistí, že české předsednictví bylo naprosto neúspěšné. Nikdo se nebude

ptát, nakolik se nám podařilo prosadit naše priority a zda jsme posunuli někam legislativu. Podobně se nyní vyjadřuje o českém předsednictví také Rakousko a Německo.

Libor Manda

Francouzský prezident vstupuje aktivně do věci a chce být vidět. Bylo to ostatně zřejmé již na začátku předsednictví, kdy prezident Sarkozy kladl velký důraz na Středomořskou unii a uspořádal na toto téma veliký summit. V tomto směru měl jistě „šťěstí“ v tom, že k summitu došlo ještě před událostmi v Gruzii. V opačném případě by se totiž summitu jistě nedostalo tak velké mediální pozornosti, což by prezidenta Sarkozyho jistě mrzelo. Je jistě pravda, že francouzský prezident hraje i dovnitř Francie, protože chce být aktivistickým a výrazným prezidentem.

Pokud jde o debaty o našem předsednictví, vyjádřili se zdroje blízké prezidentu Sarkozymu v tom smyslu, že o něm prezident nepochybuje, že by pouze za stávající ekonomické krize uvítal posílení role zemí eurozóny. Podle mého názoru však tím, že svolal minisummit významných zemí eurozóny, popudil řadu dalších evropských zemí a poškodil tak svou pozici. Nelze např. předpokládat, že by Velká Británie, která není členem eurozóny, nechala vládnout jakousi ekonomickou vládou, která by spoluvládla s předsednictvím a rozhodovala o otázkách týkajících se celé sedmadvacitky států.

Petr Kaniok

Když se v České republice objevila zpráva o plánu prezidenta Sarkozyho ujmout se našeho předsednictví, shromáždil jsem všechny články, které k tomuto tématu vyšly. Za prvé, jsou všechny úplně shodné, za druhé, jsou všechny převzaty z nějakých cizích materiálů a žádné z přetiskujících médií k nim nepřipojilo vlastní kritický náhled. To ukazuje na stav české mediální schopnosti vůbec se zamýšlet nad integrací – česká média prostě převezmou nějaké informace z Le Monde a berou je jako faktum, což pak pochopitelně vyvolává v českém prostředí dojem, že nám hrozí úplná katastrofa. Je otázkou, zda by se české předsednictví nemělo chovat aktivněji i v mediální oblasti. Je to důležitá věc, a pokud všechny informace, které se budou vztahovat k českému mandátu, budou zahraniční, může se logicky stát, že zájmy zahraničních médií budou úplně jiné a výsledný dojem pak může být úplně nefér. Důležité je nepodceňovat mediální část – k tomu bohužel v tomto případě došlo.

Libor Manda

Na mediální stránku se samozřejmě připravujeme. Už jsou podepsány dohody s konkrétními periodiky, kde budou vycházet pravidelné přílohy o předsednictví. Fungovat bude také oficiální internetová stránka, která bude aktualizovaná a bude obsahovat mnoho informací. Dále by o předsednictví měly být pořady v České televizi atd. Samozřejmě vzbudí předsednictví velký zájem nejen u zahraničních, ale i domácích žurnalistů.

Tomáš Weiss

Neexistuje žádná objektivní míra, jak hodnotit předsednictví. Podle mého názoru je předsednictví úspěšné, pokud zvýší prestiž předsedajícího státu mezi partnery, což na jednu stranu je věc, kterou nelze měřit, na druhou stranu věc, která se velmi těžko prezentuje na veřejnosti jako úspěch, protože to nedokážete nijak potvrdit. Záleží na politicích, zda budou schopni, pokud se objeví nějaká mediální bublina jako v případě prezidenta Sarkozyho, adekvátně reagovat. Zda budou také schopni porozumět tomu, co je obsahem předsednictví, aby nereagovali tím stylem, že tu bublinu jenom podpoří, protože budou reagovat na úplně špatnou část toho výroku. Místo toho by bylo vhodné říci: podívejte se, uklidněte se, tady o to vůbec nejde, tohle a tohle je předsednictví, tohle a tohle my budeme dělat. Obávám se, že neznalost EU je jak v českých novinářských kruzích, tak i v politických kruzích natolik velká, že to bude představovat vážný komunikační problém. Česká vláda, obzvláště současná česká vláda, je známá tím, že nedokáže na veřejnosti prezentovat své i docela dobré a úspěšné plány. Těžko lze předpokládat, že v předsednictví, kterému navíc řada ministrů, ačkoli jsou školeni a připravováni, pravděpodobně pořád ještě úplně nerozumí, bude výrazně úspěšnější. Považuji tento bod za naše slabé místo a obávám se ne toho, že by naše předsednictví nebylo úspěšné, ale toho, že jeho obraz v ČR na závěr bude černý, ačkoli to třeba nebude odpovídat skutečnosti.

Zároveň bych se rád zeptal na pracovní program předsednictví, který byl zveřejněn na stránkách Úřadu vlády. Jaká byla odezva na tento dokument? Kdo se k němu vyjadřoval? Byla odezva i ze zahraničí?

Libor Manda

Velká odezva byla ze strany těch partnerů, kteří zde byli prezentováni: obě komory parlamentu, neziskový sektor atd. Např. s neziskovým sektorem jsme udělali písemné vypořádání připomínek a potom jsme ještě na jejich žádost

udělali konferenční vypořádání, při němž jsme probrali názory všech stran. Zástupci neziskového sektoru označili toto setkání za velice přínosné. Přímo od běžné veřejnosti jsme připomínky nedostávali, spíše od neziskových organizací. Se zástupci akademické sféry se setkáváme pravidelně na tzv. pracovních snídaních šesti expertních skupin, kterým předsedá místopředseda vlády Vondra. Konají se přibližně jednou za tři měsíce, teď právě se bude konat pracovní snídaně s tematikou finanční krize, na níž je zastoupena nejen akademická obec, ale i podnikatelská sféra.

Reakcí ze zahraničí mnoho nebylo. Pořádal jsem několik vystoupení pro zahraniční partnery, jistou zpětnou vazbu od nich máme. Vládou schválené materiály k prioritám českého předsednictví zveřejňujeme nejen na webových stránkách, ale prezentujeme je i v rámci nejrůznějších setkáních.

Jana Tlustá (Infolinka Eurofond)

Neměla mediální kampaň začít již dříve před předsednictvím? V tuto chvíli je známý hlavně spot s kostkou cukru, což je zajímavý nápad, nicméně neobjasňuje ani laikům, ani odborníkům, co budou podstatou českého předsednictví, co od toho máme očekávat a čeho se můžeme nebo nemusíme v mezinárodním směru bát.

Libor Manda

Bohužel nemohu v tomto směru poskytnout aktuální informace, věnoval jsem se v poslední době především vypracovávání dokumentu o prioritách, nikoli komunikační strategii. Pokuším se zjistit, kdy má mediální kampaň začít a jak je zaměřená. Na internetu by také měla být zveřejněna komunikační strategie.

Petr Kaniok

Podle mého názoru byl nápad s tím spotem výborný z toho důvodu, že to opravdu vzbudilo pozornost Bohužel pak nenásledovala další vlna, totiž informační. Byl tak jen vzburzen zájem, ale dále se nepodchytil v sofistikovanější kampani, což je velká škoda.

(účastník konference)

Nesouhlasím s názorem, že předsednictví nelze hodnotit. Určitě ho lze hodnotit v případě, kdy dojde k nějaké nepříjemné nepředvídané situaci. Už bylo uvedeno, že předsednictví Itálie mělo velké problémy a vzbudilo značnou nespokojenost. Pokud bude naše předsednictví pečlivě připraveno – zatím

naše přípravy nevyvolávají nejlepší dojem – a pokud vše proběhne zdárně po organizační stránce, potom pravděpodobně neuděláme žádnou díru do světa, ale nebudeme ani hodnoceni negativně.

Petr Kaniok

Podle mě bychom si měli přát, aby nedošlo k nějakým neočekávaným událostem. Bylo by zvláštní, aby dobrý dojem z našeho předsednictví byl založen na cizím neštěstí. Záleží prostě na tom, co se přihodí.

Souhlasím s Tomášem Weisssem v tom, že žádné všeobecné měřítko úspěšnosti předsednictví neexistuje. Existují měřítká dílčí, ale celkově získává na významu spíš mediální dojem, který je subjektivní.

(účastník konference)

Vrátím se k nedostatečné osvětě o smyslu českého předsednictví: je patrné, že tato osvěta chybí i členům parlamentu. Např. J. Paroubek se vyslovuje o člácích v Rakousku nebo o výročíh Sarkozyho, ačkoli nemá o základních principech a smlouvách EU ani ponětí. Ústavní činitelé rozhodují o zákonech země, která se má ujmout předsednictví, ale přitom sami nerozumějí tomu, v čem toto předsednictví spočívá. Zbytečně děsí veřejnost tím, že nekriticky přejímají zprávy od různých PR agentur – to svědčí o jejich nedostatečném vzdělání.

Petr Kaniok

V této souvislosti je nutno uvést, že v české politice se předsednictví změnilo v nástroj národních politických soubojů. V ostatních malých zemích, většinou během předsednictví a ve fázi příprav panoval základní konsensus. To bohužel v českém případě neplatí. Podle mého názoru zná pan Paroubek předsednictví, ví, co to je, ale bohužel ho chápe jako nástroj k vyřizování vlastních účtů s vládou. Nechápe tedy, že předsednictví je úkol celé politiky, nikoli pouze české vlády a že nikoho nebude zajímat, že výkon předsednictví má třeba pravicová vláda, to všichni chápou jako předsednictví ČR. V zásadě souhlasím s vaším názorem, ovšem podle mě na chování našich politických představitelů žádná osvěta mít žádný vliv nebude. Bohužel.

Libor Manda

Mě v této souvislosti mrzí jedna věc: všechny materiály, které jsme vypracovali, jsme zasílali kromě jiného do zahraničních a evropských výborů jak Poslanecké sněmovny, tak Senátu. Přesto se můžeme do dneška setkávat

v novinách s tvrzením, že nemáme vlastně žádné priority, že Španěl je připravují již dva roky dopředu a my je nemáme dva měsíce před předsednictvím. Přitom ti lidé, kteří to šíří, měli a mají tyto informace k dispozici, jde tedy doopravdy bohužel jenom o účelové šíření nepravdivých informací.

K dnešnímu dni máme 6–7 dokumentů vztahujících se k prioritám. První materiál, který kdy byl vůbec přijat, byl materiál z února 2007. Pak ještě byla aktualizace v říjnu 2007, dále máme materiál z července 2008 a teď připravujeme finální verzi. Měli jsme dvě verze materiálu k sektorovým prioritám, máme vytvořenou elektronickou databázi veškerých agend, se kterými se v průběhu předsednictví můžeme setkat, vytvořili jsme ve spolupráci s Francií a Švédskem osmnáctiměsíční program.

Pokud však existují uvedené reakce, vzniká otázka, zda by oficiální reakce neměly být mediálně daleko více prosazovány. Prozatím jsou na webových stránkách Úřadu vlády či na stránkách místopředsedy vlády Alexandra Vondry. Je ale otázka, zda by se v této situaci, kdy se množí účelové útoky, které se nezakládají na pravdě, neměly oficiální reakce častěji objevovat v denním tisku.

Monika Štajerová (NKÚ)

Libor Manda ve svém příspěvku uvedl: „Česká republika bude hledat řešení otázky krize při českém předsednictví.“ Z jakých institucí konkrétně se budou rekrutovat poradci a konzultanti?

Dále byla zmíněna pracovní snídane – kdo se jí konkrétně zúčastnil z akademických a komerčních subjektů?

Jakým způsobem bude nastaven vnitřní kontrolní systém financování předsednictví, jakým způsobem budou stanovena a omezena rizika?

Libor Manda

Pokud jde o poslední dotaz, ten by nejlépe zodpověděla paní Hendrichová, která zodpovídá za logistickou, komunikační a organizační přípravu a pod ni spadá i zadávání veřejných zakázek a tak dále. Pro ujistění můžu říct, že odbor, který se zabývá zadáváním veřejných zakázek, vede člověk, jenž se podílel na vzniku zákona o veřejných zakázkách a tedy doopravdy ví, co dělá a rozumí tomu. V tomto smyslu nehrozí, že by veřejné zakázky nebyly dobře zadány.

První otázka se týkala konzultantů pro případ např. finanční krize. Jejich volba záleží na rozhodnutí politických představitelů, záleží na tom, koho si k řešení této otázky přizve např. místopředseda vlády A. Vondra, ministr financí atd.

V odpovědi na druhou otázku bych měl blíže popsat pracovní snídaneň. Vzniklo tu celkem šest skupin. Dvě z nich se vztahovaly ke konkurenceschopnosti (jedna byla zaměřena na Inovace, výzkum a vývoj ve vzdělávání, druhá na konkurenceschopnost a na vnější trh), pak jsme měli skupinu k energetice, k vnějším vztahům, k justici a k vnitru a v neposlední řadě skupinu k revizi rozpočtu a reformě Společné zemědělské politiky.

Z akademických subjektů byli zváni např. odborníci z Masarykovy university, z Univerzity Palackého, z Univerzity Karlovy a dalších státních i soukromých univerzit. Za hospodářskou oblast se na práci tzv. expertních skupin podílejí ředitelé velkých výrobních podniků působících v ČR. Jedná se tedy o konzultace na velmi vysoké úrovni a k vytvoření těchto skupin došlo z iniciativy místopředsedy vlády Vondry. Protože to je on, kdo zodpovídá za přípravu předsednictví, je v jeho pravomoci, aby si vybral lidi, s kterými chce dané problematiky diskutovat.

K plánované páteční snídani mohou např. uvést, že jsou na ni zváni lidé z relevantních ministerstev (v tomto případě ministerstvo financí), dále viceguvernér České národní banky, lidé z bankovních domů i z podniků, kterých se to také týká (Škoda auto, zástupci porcelánu atd.). Přítomni budou také akademici. Snažíme se zajistit různé názory a vést diskusi v trojúhelníku akademický pohled – experti (kteří působí pro bankovní domy) – průmysl a podnikatelská sféra.

IREAS
Institut pro strukturální politiku, o.p.s.

Mařákova 292/9
160 00 Praha 6

kanceláře:
Štěpánská 45, 110 00 Praha 1
tel: 222 230 259
fax: 222 230 259
e-mail: ireas@ireas.cz
www.ireas.cz

ISBN 978-80-86684-54-3

9 78 80 86 68 45 43